

Π.3.2.5 Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης

Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας

Β΄ Λυκείου

Τίτλος:

«Ταξιδεύοντας με τον Νίκο Καββαδία»

Συγγραφή: ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΣΑΡΜΠΙΑΝΗ

Εφαρμογή: ΑΘΗΝΑ ΟΦΡΥΔΟΠΟΥΛΟΥ

**ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

Θεσσαλονίκη 2015

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.5. Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνος υπο-ομάδας εργασίας λογοτεχνίας: Βασίλης Βασιλειάδης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101 , Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Ταξιδεύοντας με τον Νίκο Καββαδία

Εφαρμογή σεναρίου

Αθηνά Οφρυδοπούλου

Δημιουργός

Παρασκευή Σαρμπάνη

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Λογοτεχνία

Τάξη

Β΄ Λυκείου

Σχολική μονάδα

Γενικό Λύκειο Χρυσούπολης

Χρονολογία

Από 30-3-2015 έως 27-4-2015.

Διδακτική/θεματική ενότητα

—

Διαθεματικό

Όχι

Χρονική διάρκεια

5 διδακτικές ώρες

Χώρος

I. Φυσικός χώρος:

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο πληροφορικής

II. Εικονικός χώρος:—

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Οι μαθητές του συγκεκριμένου τμήματος ήταν αρκετά εξοικειωμένοι με τον ομαδοσυνεργατικό τρόπο εργασίας και με ανάλογα σενάρια, καθώς είχαμε δουλέψει παρόμοια και στο πρώτο τετράμηνο. Είχαν σχετική ευχέρεια στη χρήση του διαδικτύου και γνώση προγράμματος επεξεργασίας κειμένου. Το σενάριο μοιάζει απλωμένο χρονικά, γιατί μεσολάβησαν οι διακοπές του Πάσχα, αλλά αυτό είχε και τις θετικές του πλευρές. Η διδάσκουσα ήταν εξοικειωμένη με την ομαδοσυνεργατική διδασκαλία και την τεχνολογική πλευρά του σεναρίου.

Το σχολείο διέθετε εργαστήριο με υπολογιστές ισάριθμους με τις ομάδες των παιδιών, συνδεδεμένους στο διαδίκτυο και εξοπλισμένους με τις συνήθεις εφαρμογές «γραφείου». Η φάση της αφόρμησης, αλλά και η παρουσίαση των εργασιών στην ολομέλεια έγιναν στην αίθουσα διδασκαλίας (στο σχολείο μας ακολουθείται το σύστημα της αίθουσας του καθηγητή). Την πρώτη και την τελευταία ώρα είχαμε στη διάθεσή μας φορητό Η/Υ και προβολικό μηχάνημα. Ήταν εγκατεστημένη η εφαρμογή [Google Earth](#) στους υπολογιστές του εργαστηρίου, αλλά η γεωγραφική αποτύπωση των ταξιδιών έγινε σε διαφάνειες, γιατί τα παιδιά δεν μπορούσαν να την αξιοποιήσουν κατάλληλα.

Εφαρμογή στην τάξη

Το σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη.

Το σενάριο στηρίζεται

Παρασκευή Σαρμπάνη, Ταξιδεύοντας με τον Νίκο Καββαδία, Νεοελληνική Λογοτεχνία, Β΄ Λυκείου, 2013.

Το σενάριο αντλεί

—

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Με την εφαρμογή του σεναρίου επιχειρήθηκε η περιδιάβαση στην ποίηση του Νίκου Καββαδία· είδαμε και ταξιδέψαμε και “αλληλογραφήσαμε” με τον καπετάνιο της θάλασσας. Εκκινώντας από ένα σύντομο απόσπασμα της ταινίας *Between the devil and the deep blue sea*, που στηρίζεται στο αφήγημα του Καββαδία «Λι», έγινε σύντομη συζήτηση με τους μαθητές για τη

ζωή των ναυτικών. Επειδή ήταν η εβδομάδα που το σχολείο θα έκλεινε για τις διακοπές του Πάσχα, τα παιδιά επιλέγοντας στίχους από τα ποιήματα του Καββαδία δημιούργησαν χειροποίητες αλλά και ηλεκτρονικές κάρτες σαν ναυτικοί που τις αποστέλλουν προς τους οικείους τους¹. Στη δεύτερη φάση, μετά το Πάσχα, “ταξιδέψαμε” με τις δραστηριότητες που όριζε το σενάριο· ασχοληθήκαμε ιδιαίτερα με τις εικόνες στην ποίηση του Καββαδία και την ανθρωπογεωγραφία των ποιημάτων του, όπως και με τη δημιουργία σήμανσης στο Google Earth, την οποία “ντύσαμε” με στίχους του Καββαδία, εικόνες, φωτογραφίες, μουσικές. Στην τελευταία φάση ζητήθηκε από τις ομάδες των μαθητών να γράψουν τη δική τους ναυτική ιστορία χρησιμοποιώντας το ναυτικό λεξιλόγιο του ποιητή Καββαδία.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Η παρούσα εφαρμογή, ακολουθώντας το σκεπτικό του συνταγμένου σεναρίου, είχε ως βασική επιδίωξη να ανοίξουν οι μαθητές έναν δημιουργικό διάλογο με τον ποιητή της θάλασσας, να γνωρίσουν την πηγή έμπνευσης των κειμένων της λογοτεχνίας και να διαπιστώσουν τη βιωματική σχέση ποιητή-ποιήματος.

Η βιωματική προσέγγιση υπηρετήθηκε καλύτερα μέσα από τις ΤΠΕ, γιατί το ταξίδι μας έγινε πιο γρήγορο, πολυκύμαντο, αλλά και πιο ασφαλές. Οι μαθητές διάβασαν και άλλα ποιήματα εκτός από το ένα του σχολικού εγχειριδίου, “άκουσαν” τη φωνή του Καββαδία και μέσω της εικονικής πραγματικότητας “έπιασαν” πολλά λιμάνια. Μοναδικός σκόπελος υπήρξε ο χρόνος.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Με το σενάριο επιδιώχθηκε οι μαθητές:

- να συνειδητοποιήσουν πως η ποιητική ευαισθησία μπορεί να μετουσιώσει καλλιτεχνικά οποιοδήποτε περιβάλλον και να το χρησιμοποιήσει για να εκφραστεί,

¹ Βλ. στον Φάκελο Τεκμηρίων το αρχείο karteskavadias_kalopasxa.

- να εκτιμήσουν την τρυφερότητα και την ανοχή με την οποία πλησιάζει ο Καββαδίας απόκληρους και περιθωριακούς, χωρίς να βιάζεται να κρίνει και να καταδικάσει,
- να αντιμετωπίσουν τη ζωή ως ένα “ταξίδι” κατά τη διάρκεια του οποίου μας περιμένουν πολλές εκπλήξεις.

Γνώσεις για τη λογοτεχνία

Με το σενάριο επιδιώχθηκε οι μαθητές:

- να “γνωρίσουν” τον ποιητή Νίκο Καββαδία και το ποιητικό του έργο,
- να προσεγγίσουν ορισμένα στοιχεία του ποιητικού έργου του Καββαδία τα οποία χρησιμοποιεί ο ποιητής για να αποδώσει τον κόσμο που τον περιβάλλει καθώς και το προσωπικό του βίωμα,
- να κατανοήσουν την εικονοποιία του, τη σύνδεση της ποίησής του με τη ζωγραφική, τον εξωτικό χαρακτήρα των ποιημάτων του, την ουμανιστική ανεκτικότητα που τα διέπει.

Γραμματισμοί

Με το σενάριο επιδιώχθηκε οι μαθητές:

- να χαράζουν στο Google Earth διαδρομές που ακολουθεί το ποιητικό υποκείμενο στα ποιήματα του Καββαδία αξιοποιώντας τους στίχους του και τους δικούς τους συνειρμούς, τις δικές τους ερμηνείες,
- να αναγνωρίζουν τη λειτουργία των εικόνων μέσα στα ποιήματα του Καββαδία,
- να αναγνωρίζουν τη σχέση που μπορεί να υπάρχει μεταξύ ενός ποιήματος του Καββαδία και της ζωγραφικής,
- να δώσουν δείγματα δημιουργικής γραφής αντλώντας έμπνευση και υλικό από τη ζωή και το έργο ενός ποιητή της θάλασσας.

Διδακτικές πρακτικές

Στόχος του παρόντος σεναρίου υπήρξε να μπορέσουν οι μαθητές και οι μαθήτριες να συνεργαστούν σε πλαίσιο ομαδικό, κάνοντας τις απαραίτητες υποχωρήσεις αλλά και διατηρώντας τον δικό τους χώρο μέσα στην ομάδα αυτή. Η διδάσκουσα συχνά παρενέβαινε σε

σχέση με τους προορισμούς ή με τον τρόπο πλοήγησης για να γίνει το ταξίδι πιο “άνετο” και με μεγαλύτερη παιδαγωγική αξία για τους μαθητές.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Η εφαρμογή του σεναρίου ξεκίνησε με την προσδοκία ότι ο Καββαδίας εξακολουθεί να έχει και μεταξύ των σημερινών εφήβων την απήγηση που είχε παλαιότερα η οποία οφειλόταν, μεταξύ άλλων, στην εξαιρετικά δημοφιλή μελοποίηση του Θ. Μικρούτσικου. Η θάλασσα ως πηγή έμπνευσης, η σκληρή ζωή ενός ναυτικού αλλά και η περιθωριακή ζωή του Καββαδία “ξετυλίχτηκαν” μπροστά στα μάτια των μαθητών και απέδειξαν ότι η λογοτεχνία σε συνδυασμό με τις νέες τεχνολογίες μάς ταξιδεύουν. Η κλασική, κατά μέτωπο, διδασκαλία των ποιημάτων του Καββαδία στην τάξη και η παθητική ακρόαση των μελοποιήσεων των ποιημάτων του θα αποστερούσαν την περιπέτεια, αλλά και την «αναγνώριση» (με την αριστοτελική σημασία) που μας χάρισαν οι ΤΠΕ και η αποκαλυπτική μάθηση. Είδαμε, ακούσαμε, σαλπάρουμε, θαυμάσαμε, αναρωτηθήκαμε, εξηγήσαμε, ζωγραφίσαμε, γράψαμε, άρα ταξιδέψαμε!

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Ο Καββαδίας ανθολογείται στο σχολικό εγχειρίδιο των ΚΝΛ της Β΄ Λυκείου με το ποίημα «Πούσι». Το ποίημα αυτό μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως παράδειγμα ποιητικής φωνής που, ενώ κινείται στις παρυφές της νεοτερικής ποίησης, διατηρεί και την ιδιοτυπία της.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Με το αρχικό σενάριο επιδιωκόταν να προσπελάσουν οι μαθητές τη σχετική με τον Νίκο Καββαδία δικτυογραφία, ενώ, αν ο χρόνος ήταν περισσότερος, θα μπορούσαν να μην παραπεμφθούν σε συγκεκριμένες ιστοσελίδες, αλλά να ανακαλύψουν και να αξιολογήσουν οι ίδιοι σελίδες που είναι αφιερωμένες στον Νίκο Καββαδία. Ακόμη και τον δεκατετρασέλιδο λεξιλογικό πίνακα με τη ναυτική ορολογία θα ήταν πιο εποικοδομητικό να τον συνέθεταν οι ίδιοι οι μαθητές. Άλλωστε, ο συγκεκριμένος ποιητής, λόγω του μεγάλου αριθμού «επίσημων» και μη ιστοσελίδων που είναι αφιερωμένες σε αυτόν, προσφέρεται για να ασκήσουν οι μαθητές τις δεξιότητές τους στην αξιολόγηση ιστοσελίδων. Τελικά, λόγω έλλειψης χρόνου, οι νέες

τεχνολογίες υποκατέστησαν την έρευνα για να δοθεί χρόνος στους μαθητές για τη δημιουργική γραφή.

Στα διάφορα στάδια της εφαρμογής ο ηλεκτρονικός υπολογιστής αποτέλεσε το μέσο για να φτάσει ο μαθητής στην κατάκτηση γνώσεων σε σχέση με τη γεωγραφία, την ιστορία και τη λογοτεχνία. Η επιλογή του συγκεκριμένου ποιητή βοήθησε προς αυτήν την κατεύθυνση.

Κείμενα

Λογοτεχνικά κείμενα σχολικών εγχειριδίων

ΚΝΑ Β' Γυμνασίου:

Νίκος Καββαδίας, «[Οι γάτες των φορτηγών](#)»

ΚΝΑ Γ' Γυμνασίου:

Νίκος Καββαδίας, «[Kuro Siwo](#)»

ΚΝΑ Β' Λυκείου:

Νίκος Καββαδίας, «[Πούσι](#)»

Λογοτεχνικά κείμενα εκτός σχολικών εγχειριδίων:

Νίκος Καββαδίας, «[Μαραμπού](#)». *Μαραμπού*, 9. Αθήνα: Άγρα, 1991.

Νίκος Καββαδίας, «[Ένας δόκιμος στη γέφυρα εν ώρα κινδύνου](#)». *Μαραμπού*, 14. Αθήνα: Άγρα, 1991.

Νίκος Καββαδίας, «[Ένα μαχαίρι](#)». *Μαραμπού*, 18. Αθήνα: Άγρα, 1991.

Νίκος Καββαδίας, «[Ο πλότος Νάγκελ](#)». *Μαραμπού*, 23. Αθήνα: Άγρα, 1991.

Νίκος Καββαδίας, «[Ένας νέγρος θερμαστής από το Τζιμπουτί](#)». *Μαραμπού*, 28. Αθήνα: Άγρα, 1991.

Νίκος Καββαδίας, «[Gabrielle Didot](#)». *Μαραμπού*, 30. Αθήνα: Άγρα, 1991.

Νίκος Καββαδίας, «[Οι προσευχές των ναυτικών](#)». *Μαραμπού*, 32. Αθήνα: Άγρα, 1991.

Νίκος Καββαδίας, «[Γράμμα ενός αρρώστου](#)». *Μαραμπού*, 39. Αθήνα: Άγρα, 1991.

Νίκος Καββαδίας, «[William George Allum](#)», *Μαραμπού*, 45. Αθήνα: Άγρα, 1991.

Νίκος Καββαδίας, «[Καφάρ](#)», *Μαραμπού*, 47. Αθήνα: Άγρα, 1991.

Νίκος Καββαδίας, «[Παραλληλισμοί](#)», *Μαραμπού*, 52. Αθήνα: Άγρα, 1991.

- Νίκος Καββαδίας. «[Στεριανή ζάλη](#)», *Πούσι*, Αθήνα: Άγρα, 1991.
- Νίκος Καββαδίας. «[Cambay's water](#)», *Πούσι*, 15. Αθήνα: Άγρα, 1991.
- Νίκος Καββαδίας. «[Αρμίδα](#)», *Πούσι*, 17. Αθήνα: Άγρα, 1991.
- Νίκος Καββαδίας. «[Εσμεράλδα](#)», *Πούσι*, 21. Αθήνα: Άγρα, 1991.
- Νίκος Καββαδίας. «[Federico Garcia Lorca](#)», *Πούσι*, 27. Αθήνα: Άγρα, 1991.
- Νίκος Καββαδίας. «[Σταυρός του Νότου](#)», *Πούσι*, 31. Αθήνα: Άγρα, 1991.
- Νίκος Καββαδίας. «[Μουσώνας](#)», *Τραβέρσο*, 11. Αθήνα: Άγρα, 1991.
- Νίκος Καββαδίας. «[Yara Yara](#)», *Τραβέρσο*, 17. Αθήνα: Άγρα, 1991.
- Νίκος Καββαδίας. «[Οι επτά νάνοι στο S/S Cyrenia](#)», *Τραβέρσο*, 19. Αθήνα: Άγρα, 1991.
- Νίκος Καββαδίας. «[Θεσσαλονίκη II](#)», *Τραβέρσο*, 26. Αθήνα: Άγρα, 1991.
- Νίκος Καββαδίας. «[Πικρία](#)», *Τραβέρσο*, 36. Αθήνα: Άγρα, 1991.

Υποστηρικτικό/εκπαιδευτικό υλικό:

Βίντεο

Η [εναρκτήρια σκηνή](#) από τη βασισμένη στο αφήγημα «Λι» του Καββαδία ταινία, *Between the devil and the deep blue sea* (3:44)

Ιστοσελίδες

- Εθνικό Κέντρο Βιβλίου: αφιερωματική [ιστοσελίδα](#) για τα εκατό χρόνια από τη γέννηση του Νίκου Καββαδία
- Σπουδαστήριο Νέου Ελληνισμού: [Νίκος Καββαδίας](#)
- Το [αφιέρωμα](#) στον Νίκο Καββαδία που φιλοξενείται σε προσωπική [ιστοσελίδα](#)
- [Museum of Modern Art \(MoMA\)](#)
- [Google Earth](#)

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

Α' φάση

1^η ώρα (αίθουσα διδασκαλίας)

Σε οθόνη συνδεδεμένη με προβολικό μηχάνημα προβλήθηκε η [σκηνή των τίτλων](#) από την ταινία *Between the devil and the deep blue sea*, η οποία βασίζεται στο αφήγημα του Καββαδία «Λι». Μοιράστηκε σε όλους τους μαθητές και μια φωτοτυπία με τίτλο «Οι γάτες των φορτηγών».

Το απόσπασμα αν και ήταν δίλεπτο, προσέφερε αρκετές πληροφορίες για τη ζωή των ναυτικών και απέδιδε με εξαιρετική πιστότητα το ποίημα «Οι γάτες των φορτηγών». Αφού παρακολουθήσαμε το απόσπασμα (ένας ναυτικός στραγγαλίζει και πετά στη θάλασσα μια γάτα που πάσχει από την ασθένεια της λαμαρίνας) οι μαθητές συμπλήρωσαν σιωπηλά, με τον καταγιστικό ρυθμό της ιδεοθύελλας τις υποενότητες της φωτοτυπίας τους. Έτσι, ανασυνέθεσαν τη ζωή των ναυτικών συμπληρώνοντας τις στήλες: «ναυτικοί και γάτες», «ναυτικοί και γυναίκες», «καθημερινότητα στο καράβι», «εθνότητες ναυτικών», «συναισθήματα για στεριά»². Η καταγραφή αυτή έδωσε μια πλούσια “σοδειά” δεδομένων, την οποία η εκπαιδευτικός αξιοποίησε περαιτέρω σε συννεφόλεξα³. Αυτά αναρτήθηκαν στο Blog του σχολείου μαζί με τις πασχαλινές κάρτες που ήδη είχαν φτιάξει οι μαθητές.

Ο χωρισμός σε ομάδες έγινε με βάση τις κάρτες αυτές που είχαν ετοιμάσει τα παιδιά σαν ναυτικοί που τις στέλνουν στους οικείους τους. Η εκπαιδευτικός είχε φέρει τις ποιητικές συλλογές του Καββαδία από τη σχολική βιβλιοθήκη ώστε να εμπνευστούν από τους στίχους του ταξιδευτή ποιητή. Οι κάρτες φτιάχτηκαν με μεράκι και ενθουσιασμό από τα παιδιά· χρησιμοποιήσαμε μάλιστα και την επόμενη διδακτική ώρα άλλου συναδέλφου για να τελειοποιηθούν οι χειροποίητες ή και οι ηλεκτρονικές πασχαλινές κάρτες. Η έναρξη του ταξιδιού μας θα γινόταν μετά το Πάσχα.

Αποχαιρετιστήκαμε με το στίχο από τη «Βάρδια»: «Δεν ξεκίνησα για τίποτε. Μονάχα για να ταξιδεύω».

² Βλ. στον Φάκελο Τεκμηρίων το αρχείο oi_gates_twn_fortigwn.

³ Βλ. ό.π. τα αρχεία synnefolexa_1, sunnefolexa_2, sunnefolexa_3, sunnefolexa_4, sunnefolexa_5.

Β' φάση: 3 διδακτικές ώρες, εργαστήριο πληροφορικής

1ο δίωρο (2η και 3η ώρα)

Στους υπολογιστές του εργαστηρίου είχαν “φορτωθεί” οι εργασίες των ομάδων. Η εκπαιδευτικός είχε φροντίσει σε κάθε Η/Υ να υπάρχει ο φάκελος της ομάδας που περιείχε τα φύλλα εργασίας και ο διαμοιρασμός είχε γίνει με τέτοιο τρόπο ώστε να μπορούν να δουλέψουν οι ομάδες με τις εργασίες τους. Φροντίσαμε να υπάρχουν ακουστικά για τα μελοποιημένα ποιήματα, η εφαρμογή Google Earth και Audacity ώστε οι ομάδες να εργάζονται χωρίς να ενοχλούν. Οι μαθητές είχαν ξαναδουλέψει με αυτόν τον τρόπο και για αυτό η ομαδοσυνεργατική μέθοδος λειτούργησε ευκολότερα και αποτελεσματικότερα.

Τα παιδιά, χωρισμένα σε πέντε ομάδες, πήραν τη θέση τους στους υπολογιστές και έδωσαν όνομα πλοίου στην ομάδα τους, όπως υπαγορευόταν από την πρώτη άσκηση. Η κάθε ομάδα δούλεψε με διαφορετικό φύλλο εργασίας που κατέληγε σε μια κοινή εργασία δημιουργικής γραφής. Η τελευταία εργασία που ήταν κοινή για όλους στηριζόταν στο αλφαβητικά συγκεντρωμένο ναυτικό [λεξιλόγιο](#) του Καββαδία. Αυτό το λεξιλόγιο υπήρχε μέσα στον φάκελο της κάθε ομάδας και ζητούσε από τους μαθητές να γράψουν μια ναυτική ιστορία με δέκα τουλάχιστον λέξεις του. Σκοπός της άσκησης ήταν να εξοικειωθούν οι μαθητές με τη ζωή ενός ναυτικού, να γνωρίσουν διαφορετικές γλώσσες, να χρησιμοποιήσουν τη φαντασία τους και να συνεργαστούν στη βιωματική απόδοση μιας αυτοτελούς ιστορίας. Αυτή η κοινή άσκηση λειτούργησε και πρακτικά: δηλαδή, “συγχρόνισε” τις ομάδες, καθώς κάποιοι πιο γρήγοροι μαθητές, τελειώνοντας τις δικές τους εργασίες, στον υπόλοιπο χρόνο τους μπορούσαν να συνδημιουργήσουν τη δική τους ναυτική ιστορία.

Η πρώτη ομάδα διάβασε αρκετά ποιήματα του Καββαδία και άκουσε πολλά μελοποιημένα. Οι μαθητές συνεργάστηκαν και επέλεξαν το ποίημα και τη μελοποίηση που τους άρεσε περισσότερο και αιτιολόγησαν την προτίμησή τους⁴.

Η δεύτερη ομάδα ασχολήθηκε με τα ποιήματα «Θεσσαλονίκη», «Μαρέα», «Fresco». Τους ζητήθηκε, καταρχάς, αφού αντέγραφαν το κάθε ποίημα, να σημειώσουν πάνω του με

⁴ Βλ. ό.π. το [ergasia1](#).

διαφορετικό χρώμα μια εικόνα που τους άρεσε και να τη σχολιάσουν. Στο φύλλο εργασίας δίνονταν βοηθητικές ερωτήσεις: αν είναι η εικόνα οπτική, ακουστική ή οσφρητική, τι έκταση καταλαμβάνει μέσα στο ποίημα, αν αφορά στην εξωτερική πραγματικότητα ή είναι μεταφορική ή συμβολική, αν οι εικόνες ερμηνεύονται με κάποια λογική ή έχουν συνειρμική συσχέτιση⁵.

Η τρίτη ομάδα διάβασε ορισμένα ποιήματα του Καββαδία και απόσπασμα από ένα σύντομο μελέτημα της Χριστίνας Αργυροπούλου σχετικά με τον ανθρωπισμό του Καββαδία και της ζητήθηκε να σχολιάσει τη στάση του ποιητικού υποκειμένου απέναντι στα πρόσωπα που εμφανίζονται στα ποιήματα. Ζητήθηκε από τα παιδιά αφού συζητήσουν μεταξύ τους και συμπυκνώσουν τις απόψεις τους σε ένα κείμενο, να επιχειρήσουν να δώσουν φωνή σε κάποιο από τα πρόσωπα των ποιημάτων που θα έλεγαν τα ίδια την ιστορία τους. Η άσκηση αυτή προτάθηκε ως άσκηση στην ενσυναίσθηση, με την προσδοκία οι μαθητές να φανταστούν και να ανασυστήσουν τον λόγο και την εμπειρία των απόκληρων, βασανισμένων πλασμάτων που “εμφανίζονται” στα ποιήματα του Καββαδία⁶.

Η τέταρτη ομάδα ασχολήθηκε με τους γεωγραφικούς προορισμούς και τον εντοπισμό τους στο Google Earth. Οι μαθητές παραπέμφθηκαν στο φύλλο εργασίας 4, στο οποίο υπήρχε περιγραφή της διαδικασίας και υπερσύνδεσμοι προς τα ποιήματα. Δόθηκε η γενική οδηγία πως κάθε σήμανση θα είχε ως τίτλο το όνομα του μέρους και το όνομα του ποιήματος και θα έπρεπε να περιέχει ολόκληρο το ποίημα ή κάποιους στίχους τους οποίους θα απομόνωναν τα παιδιά: μπορούσαν να διαλέξουν τους στίχους εκείνους που άρεσαν περισσότερο στην ομάδα τους ή εκείνους που τους συγκίνησαν περισσότερο ή εκείνους τους οποίους θεωρούσαν ως πιο κομβικούς για την ερμηνεία του ποιήματος. Ζητήθηκε από τα παιδιά να εντοπίσουν το συμπληρωματικό υλικό με το οποίο θα “έντυναν” τους στίχους του ποιήματος: εικόνες, μουσική, υπερσυνδέσμους. Η εκπαιδευτικός τους βοήθησε με την περιήγηση στο Google Earth ώστε να αναζητούν και να “καρφίτσωνουν” τους τόπους που έβρισκαν. Ζητήθηκε, επίσης, να προηγηθεί της αναζήτησης στο διαδίκτυο συζήτηση μεταξύ των μελών της ομάδας που να αφορά στην ερμηνεία του ποιήματος.

⁵ Βλ. ό.π. το ergasia2.

⁶ Βλ. ό.π. το ergasia3.

Η δυσκολία που είχε η συγκεκριμένη ομάδα ήταν να “σώσει-αποτυπώνει” τις γεωγραφικές απαντήσεις. Αποφασίστηκε να δημιουργήσουν ένα αρχείο παρουσίασης με αποτύπωση του κάθε τόπου σε διαφάνειες. Η “επένδυση” αυτών των εικόνων με την ερμηνεία των ανάλογων στίχων αποδείχτηκε χρονοβόρα, για αυτό και τα παιδιά, αφού περιηγήθηκαν σε πολλούς γεωγραφικούς προσδιορισμούς, ζήτησαν να εξηγούν προφορικά τα νοηματικά κέντρα των στίχων. Αν και ο τρόπος αυτός έμοιαζε διεκπεραιωτικός, ωστόσο το ταξίδι στα τέσσερα σημεία του ορίζοντα με καπετάνιο τον Καββαδία έγινε απολαυστικό.

Ο χρόνος που είχαμε πάντως ήταν περιορισμένος και, ενώ αρχική πρόθεση ήταν να ζητηθεί από τα παιδιά να ενσωματώσουν στη σήμανση και το δικό τους ερμηνευτικό σχόλιο, στην πορεία φάνηκε πως δε θα προλάβαιναν, για αυτό και προτιμήθηκε να γίνει σχετική συζήτηση στην ολομέλεια⁷.

Η πέμπτη ομάδα είχε να σχολιάσει τη σχέση των ποιημάτων του Καββαδία με τη ζωγραφική. Η διερεύνηση της σχέσης αυτής κρίθηκε μάλλον υπέρμετρα δύσκολη. Ενώ τους ανατέθηκε να επισκεφθούν τον ιστότοπο του μουσείου MoMa και να εκμεταλλευτούν τη δυνατότητα που δίνεται στους ψηφιακούς του επισκέπτες να στείλουν ως ηλεκτρονική κάρτα έναν πίνακα της επιλογής τους, οι μαθητές δεν έβρισκαν κανέναν πίνακα που να τους αρέσει ή που να ταιριάζει με τα ποιήματα του Καββαδία. Βέβαια, διάβασαν τα ποιήματα του Καββαδία που αναφέρονται σε ζωγράφους και ανέτρεξαν στη μηχανή αναζήτησης για να βρουν πληροφορίες για τους συγκεκριμένους ζωγράφους μήπως και κατανοήσουν καλύτερα τους αφιερωματικούς στίχους του ποιητή. Τα παιδιά διάλεξαν πίνακες που θεώρησαν ότι αποδίδουν ή ότι “συνομιλούν” με τις εικόνες του ποιήματος και τους συνόδευσαν με κείμενο που απέδωσε σε πρωτοπρόσωπο λόγο το περιεχόμενο του ποιήματος. Η κάρτα στάλθηκε στο ηλεκτρονικό ταχυδρομείο της διδάσκουσας και στους προσωπικούς λογαριασμούς όσων συμμαθητών επιθυμούσαν οι αποστολείς⁸. Με τις οδηγίες αυτές τελείωσε το πρώτο δίωρο της Β΄ φάσης.

⁷ Βλ. ό.π. το ionia.

⁸ Βλ. ό.π. το ergasia5.

4η ώρα

Την τέταρτη ώρα εστίασαμε στο «Πούσι» που φιλοξενείται στο σχολικό εγχειρίδιο. Ζητήθηκε από τα παιδιά να διαβάσουν το ποίημα και να προσπαθήσουν ατομικά ο καθένας να σημειώσει πάνω στο κείμενο την εικόνα ή τις εικόνες που εντοπίζει. Στη συνέχεια, παραπέμφθηκαν στην ψηφιακή [εκδοχή](#) του σχολικού εγχειριδίου και τους ζητήθηκε να διαβάσουν τα ποιήματα που συνοδεύουν ως παράλληλα το «Πούσι», την «Αντινομία» και το «Μαραμπού». Η διδάσκουσα χρειάστηκε να βοηθήσει κάποιες ομάδες στη διαλεύκανση κάποιων στίχων. Ζητήθηκε, επίσης, από τα παιδιά να σχολιάσουν αν εντοπίζουν κάποιες εικόνες που επαναλαμβάνονται λιγότερο ή περισσότερο παραλλαγμένες στα τρία αυτά ποιήματα ή αν εντοπίζουν παρόμοια συναισθήματα που “αποτυπώνονται” με διαφορετικές εικόνες.

Η εκπαιδευτικός είχε ενημερώσει τα παιδιά ότι αυτή τη φορά θα κρατούσαν τα ίδια σημειώσεις στους Η/Υ –κυρίως για το ποίημα του σχολικού εγχειριδίου «Πούσι»– οι οποίες θα αποτελούσαν το υποστηρικτικό τους υλικό για τις εξετάσεις του Ιουνίου. Οι μαθητές ανταποκρίθηκαν με επιμέλεια, σχεδόν με ευλάβεια, σε αυτήν την υποχρέωση. Άφηναν τις σημειώσεις τους στον φάκελο της ομάδας προς σχολική χρήση. Για να δώσω ένα επιπλέον κίνητρο, είπα ότι οι καλύτερες σημειώσεις θα δίνονταν και στα άλλα τέσσερα τμήματα της Β΄ Λυκείου.

Αφού εστίασαν λοιπόν στο «Πούσι» και αντλώντας από τις ηλεκτρονικές σημειώσεις τους, οι μαθητές διαπίστωσαν-συμφώνησαν ότι κυρίαρχη εικόνα είναι η γυναικεία μορφή που εμφανίζεται σαν οπτασία. Η διδάσκουσα κατέγραψε όλες τις θηλυκές έννοιες που θα μπορούσαν να συνδεθούν και με το συγκεκριμένο ποίημα, αλλά και εν γένει με τον ταξιδευτή ποιητή. Οι μαθητές σκέφτηκαν από τη θάλασσα, τη στεριά, την αγαπημένη, την Ελλάδα, τη μητέρα, την πατρίδα, την ερωμένη μέχρι την οίηση, την ποίηση, την ψυχή, την επιστροφή, τη νοσταλγία, την ειρήνη, τη γαλήνη. Με αυτήν την πλούσια “σοδειά” επιβεβαιώσαμε συναισθήματα που είχαμε καταγράψει στην αρχική φωτοτυπία την πρώτη ώρα με αφορμή την ταινία.

Στο υπόλοιπο της ώρας οι μαθητές δημιούργησαν τις δικές τους ναυτικές ιστορίες. Είχαν ήδη διαπιστώσει τη βιωματική σχέση του ποιητή με τη θάλασσα, αλλά επιπλέον, μέσω των ερευνητικών εργασιών της κάθε ομάδας, δημιουργήθηκε μια και μία σχεδόν βιωματική σχέση

των μαθητών με τη θάλασσα. Βοήθεια αποτέλεσε και το ενημερωμένο λεξιλόγιο με ναυτικούς όρους δοσμένους αλφαβητικά που είχε κάθε ομάδα στον φάκελό της. Οι μαθητές-ταξιδευτές-ποιητές με δέκα τουλάχιστον λέξεις από αυτό το λεξιλόγιο έγραψαν-ταξίδεψαν-δημιούργησαν συνεργαζόμενοι.

Γ' φάση

5η ώρα (αίθουσα διδασκαλίας)

Η “άφιξη” μας στην αίθουσα διδασκαλίας ήταν πλέον γεγονός. Οι “αποσκευές” που κουβαλούσαν οι μαθητές ήταν πολλές. Ωστόσο, κάποιες ομάδες δεν είχαν ολοκληρώσει τη ναυτική τους διαδρομή ούτε και τη θαλασσινή τους ιστορία, για αυτό άρχισε η παρουσίαση στην ολομέλεια από τις ομάδες που είχαν έτοιμο το υλικό τους. Η πιο ενδιαφέρουσα στιγμή ήταν η ανάγνωση της ναυτικής ιστορίας της κάθε ομάδας· η φαντασία των παιδιών μάς ταξίδεψε σε στεριές και θάλασσες⁹. Τα παιδιά μίλησαν για τις δυσκολίες της ναυτικής ζωής αλλά και για την αγάπη για τη θάλασσα τόσο του Καββαδία όσο και όλων των ναυτικών.

Ένα αγόρι μάς δήλωσε ότι του άρεσε η ζωή του ναυτικού και ήταν σίγουρος ότι θα άλλαζε κατεύθυνση από ανθρωπιστικών σε θετικών σπουδών, καθώς μόνο η σχολή των εμποροπλοιάρχων τον ενδιέφερε και καμία άλλη. Οι συμμαθητές του, ανάλογα με την ομάδα τους, άρχισαν να του κάνουν ερωτήσεις από το λεξιλόγιο του Καββαδία δημιουργώντας ένα παιχνίδι λέξεων/γλωσσών/γεωγραφίας/μελοποιημένων στίχων ώστε να τον κρίνουν «επιτυχόντα» στις εξετάσεις για αυτήν τη σχολή. Η ώρα κύλησε απολαυστικά για όλους.

⁹ Βλ. ό.π. τα lexilogiokavvadias και nautikesistories.

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/Α ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 1

Το ταξίδι ξεκινά. Δώστε **όνομα στο πλοίο με το οποίο θα ανοιχτείτε στα βαθιά**. Χρησιμοποιήστε, αν θέλετε, το όνομα κάποιου από τα πλοία στα οποία ταξίδεψε ο Νίκος Καββαδίας. Θα τα βρείτε στο χρονολόγιο της [ιστοσελίδας](#) που δημιούργησε το Εθνικό Κέντρο Βιβλίου (Ε.ΚΕ.ΒΙ.) για να γιορταστούν τα εκατό χρόνια από τη γέννησή του Καββαδία (μες στο χρονολόγιο της ζωής του δίνονται τα ονόματα όλων των πλοίων με τα οποία μάρκαρε ο ποιητής).

Στη συνέχεια, **δημιουργήστε με το όνομα του караβιού σας τον δικό σας ομώνυμο φάκελο**.

Και τώρα ας ξεκινήσουμε την περιπλάνηση στην ποίησή του Καββαδία.

Διαβάστε τα ποιήματα στα οποία παραπέμπουν οι παρακάτω σύνδεσμοι, ακούγοντας και τις αντίστοιχες μελοποιήσεις. Διαλέξτε αυτό που σας αρέσει και φτιάξτε μέσα στον φάκελο της ομάδας σας **μια σελίδα με τίτλο το όνομα του ποιήματος**. **Μεταφέρετε εκεί το ποίημα (μαζί με το link της μελοποίησης) και σημειώστε σε ένα σύντομο (ή όχι και τόσο σύντομο) κείμενο γιατί το επιλέξατε**. Μπορείτε αν θέλετε να ετοιμαστείτε για να μας το διαβάσετε μεγαλόφωνα την επόμενη φορά.

Εδώ θα βρείτε τα ποιήματα:

[Αρμίδα](#) (από το *Πούσι*, Άγρα 1991)

[Federico Garcia Lorca](#) (από το *Πούσι*, Άγρα 1991)

[Σταυρός του Νότου](#) (από το *Πούσι*, Άγρα 1991)

[Θεσσαλονίκη II](#) (από το *Τραβέρσο*, Άγρα 1991)

[Ένας δόκιμος στη γέφυρα εν ώρα κινδύνου](#) (από το *Μαραμπού*, Άγρα 1991)

[Yara Yara](#) (από το *Τραβέρσο*, Άγρα 1991)

[Οι προσευχές των ναυτικών](#) (από το *Μαραμπού*, Άγρα 1991)

[Γράμμα ενός αρρώστου](#) (από το *Μαραμπού*, Άγρα 1991)

[Οι εφτά νάνοι στο S/S Cyrenia](#) (από το *Τραβέρσο*, Άγρα 1991)

Στο στίτι μπορείτε να τα ακούσετε και μελοποιημένα:

- «[Αρμίδα](#)» από τον δίσκο *Σταυρός του Νότου*, στίχοι Νίκος Καββαδίας, μουσική Θάνος Μικρούτσικος, ερμηνεία Γιάννης Κούτρας, Lyra, 1979
- «[Federico Garcia Lorca](#)» από τον δίσκο *Σταυρός του Νότου*, στίχοι Νίκος Καββαδίας, μουσική Θάνος Μικρούτσικος, ερμηνεία Γιάννης Κούτρας, Lyra, 1979
- «[Σταυρός του Νότου](#)» από τον δίσκο *Σταυρός του Νότου*, στίχοι Νίκος Καββαδίας, μουσική Θάνος Μικρούτσικος, ερμηνεία Αιμιλία Σαρρή, Lyra, 1979
- «[Θεσσαλονίκη II](#)» από τον δίσκο *S/S Ιόνιον 1934*, στίχοι Νίκος Καββαδίας, μουσική- ερμηνεία Ξέμπαρκοι, Minos EMI, 1986
- «[Ένας δόκιμος στη γέφυρα εν ώρα κινδύνου](#)» από τον δίσκο *S/S Ιόνιον 1934*, στίχοι Νίκος Καββαδίας, μουσική- ερμηνεία Ξέμπαρκοι, Minos EMI, 1986
- «[Yara Yara](#)» από τον δίσκο *S/S Ιόνιον 1934*, στίχοι Νίκος Καββαδίας, μουσική- ερμηνεία Ξέμπαρκοι, Minos EMI, 1986
- «[Οι προσευχές των ναυτικών](#)» από τον δίσκο *S/S Ιόνιον 1934*, στίχοι Νίκος Καββαδίας, μουσική- ερμηνεία Ξέμπαρκοι, Minos EMI, 1986
- «[Γράμμα ενός αρρώστου](#)» από τον δίσκο *S/S Ιόνιον 1934*, στίχοι Νίκος Καββαδίας, μουσική Ξέμπαρκοι, ερμηνεία Δήμητρα Γαλάνη, Minos EMI, 1986
- «[Οι εφτά νάνοι στο S/S Cyrenia](#)» από τον δίσκο *Ο Θάνος Μικρούτσικος τραγουδάει Θάνο Μικρούτσικο*, στίχοι Νίκος Καββαδίας, μουσική- ερμηνεία Θάνος Μικρούτσικος, Minos EMI, 1998

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 2

Το ταξίδι ξεκινά. Δώστε **όνομα στο πλοίο με το οποίο θα ανοιχτείτε στα βαθιά**. Χρησιμοποιήστε, αν θέλετε, το όνομα κάποιου από τα πλοία στα οποία ταξίδεψε ο Νίκος Καββαδίας. Θα τα βρείτε στο χρονολόγιο της [ιστοσελίδας](#) που δημιούργησε το Εθνικό Κέντρο Βιβλίου (Ε.ΚΕ.ΒΙ.) για να γιορταστούν τα εκατό χρόνια από τη γέννησή του Καββαδία (μες στο χρονολόγιο της ζωής του δίνονται τα ονόματα όλων των πλοίων με τα οποία μάρκαρε ο ποιητής).

Στη συνέχεια, **δημιουργήστε με το όνομα του καραβιού σας τον δικό σας ομόνυμο φάκελο**.

Εικόνες ισχυρές που εντυπώνονται στη μνήμη των αναγνωστών του υπάρχουν στα ποιήματα του Καββαδία. **Διαβάστε** τα παρακάτω ποιήματα και διαλέξτε εκείνο που σας αρέσει περισσότερο.

[Θεσσαλονίκη](#) (από το *Πούσι*, Άγρα 1991)

[Μαρέα](#) (από το *Πούσι*, Άγρα 1991)

[Fresco](#) (από το *Τραβέρσο*, Άγρα 1991)

Μεταφέρετε το ποίημα σε Word με **την εικόνα που σας εντυπωσιάζει περισσότερο**. Εξηγήστε **πώς λειτουργούν οι εικόνες αυτές** μέσα στο ποίημα: είναι οπτικές, ακουστικές, οσφρητικές; Τι έκταση καταλαμβάνουν μέσα στο ποίημα; Αποτελούν αναφορά στην εξωτερική πραγματικότητα, είναι μεταφορικές ή αποτελούν σύμβολα της ψυχικής διάθεσης του ποιητικού υποκειμένου; Ή συνδυάζουν παραπάνω από μία από τις λειτουργίες αυτές; Οι εικόνες ερμηνεύονται με βάση κάποια λογική ή συνειρμική συσχέτιση;

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 3

Η φιλόλογος Χριστίνα Αργυροπούλου γράφει: «Εκείνο που διαπερνά την ποίησή του είναι η αγάπη και αγωνία του για τον άνθρωπο, τον ναυτικό και τα βιώματά του, για τον κάθε ταπεινό άνθρωπο. Πρόκειται για έναν **ανθρωποκεντρισμό** χωρίς φύλο, φυλή και χρώμα, στο έργο του παρελάνουν άνθρωποι κάθε φυλής και κοινωνικού επιπέδου με τα ήθη και τα έθιμά τους, χωρίς καμία προκατάληψη, πρόκειται, δηλαδή, για μια διαπολιτισμική και οικουμενική διάσταση του έργου του» (Αργυροπούλου Χριστίνα. 2006. *Ανθολογημένη ποίηση από το Γυμνάσιο και το Λύκειο*, 148-149. Αθήνα: Ταξιδευτής)

Διαβάστε τα ποιήματα που ακολουθούν και στη συνέχεια, σχολιάστε σε κείμενο την άποψη της Αργυροπούλου και καταγράψτε τη δική σας άποψη σχετικά με το πώς αντιμετωπίζει ο Καββαδίας τα πρόσωπα που εμφανίζονται στο έργο του.

- [Ένας δόκιμος στη γέφυρα εν ώρα κινδύνου](#) (από το *Μαραμπού*, Άγρα 1991)
- [Ο πλότος Νάγκελ](#) (από το *Μαραμπού*, Άγρα 1991)
- [Ένας νέγρος θερμαστής από το Τζιμπουτί](#) (από το *Μαραμπού*, Άγρα 1991)
- [Gabrielle Didot](#) (από το *Μαραμπού*, Άγρα 1991)
- [William George Allum](#) (από το *Μαραμπού*, Άγρα 1991)
- [Παραλληλισμοί](#) (από το *Μαραμπού*, Άγρα 1991)
- [Cambay's water](#) (από το *Πούσι*, Άγρα 1991)
- [Σταυρός του Νότου](#) (από το *Πούσι*, Άγρα 1991)
- [Μουσώνας](#) (από το *Τραβέρσο*, Άγρα 1991)

Στη συνέχεια, όποιος θέλει ας διαλέξει ένα ποίημα και ας γράψει μια επιστολή στο ποιητικό υποκείμενο του ποιήματος δανειζόμενο τη φωνή ενός από τα άλλα πρόσωπα που εμφανίζονται μες στο ποίημα. Τι θα έλεγε αυτό το άλλο πρόσωπο; Πώς θα εκφραζόταν;

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 4

Όπως ίσως προσέξατε ήδη, η ποίηση του Καββαδία είναι μια ποίηση μακρινών τόπων και εξωτικών προορισμών.

Διαβάστε τα ποιήματα που ακολουθούν και διαλέξτε αυτό που σας αρέσει περισσότερο. Στο [Google Earth](#) φτιάξτε σήμανση σε κάποιο από τα τοπωνύμια που αναφέρονται μέσα στο ποίημα, ώστε όλοι μαζί να φτιάξουμε ένα δρομολόγιο των ποιημάτων του Καββαδία. Κάθε σήμανση θα έχει ως τίτλο το όνομα του μέρους και το όνομα του ποιήματος. Εκτός από στίχους του ποιήματος, σε κάθε σήμανση προσθέστε στίχους, εικόνες, φωτογραφίες που θα καλούν όποιον ακολουθήσει το δρομολόγιό μας σε ένα ταξίδι στην ποίηση του Καββαδία.

Εδώ θα βρείτε τα ποιήματα:

- [Καφάρ](#) (από το *Μαραμπού*, Άγρα 1991)
- [Πούσι](#) (από το *Πούσι*, Άγρα 1991)
- [Εσμεράλδα](#) (από το *Πούσι*, Άγρα 1991)
- [Στεριανή ζάλη](#) (από το *Πούσι*, Άγρα 1991)
- [Μουσώνας](#) (από το *Τραβέρσο*, Άγρα 1991)
- [Πικρία](#) (από το *Τραβέρσο*, Άγρα 1991)
- [Yara Yara](#) (από το *Τραβέρσο*, Άγρα 1991)

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 5

– Σε [συνέντευξη](#) της ανιψιάς του Νίκου Καββαδία, Έλγκας, στην εφημερίδα *Βήμα* διαβάζουμε: «Άγαπούσε πολύ τη ζωγραφική και τη μουσική ο θεός μου’. [...] Στα ταξίδια του επισκεπτόταν μουσεία και έστελνε στην ανιψιά του φωτογραφίες και καρτ-ποστάλ από τους πίνακες που έβλεπε». Κι όντως, αναφορές σε ζωγράφους υπάρχουν σε αρκετά του ποιήματα, όπως και στα παραπάνω που διαβάσατε.

Διαλέξτε ένα ποίημά του που σας άρεσε και σε σύντομο κείμενο σχολιάστε τη σχέση του με τη ζωγραφική. Με ποιον τρόπο θεωρείτε εσείς πως συγγενεύει η ζωγραφική αναφορά με το ποίημα που διαλέξατε; Απαντήστε έχοντας κατά νου και τα εξής: Με ποιον τρόπο η αναφορά σε κάποιο ζωγράφο κάνει σαφέστερο αυτό που θέλει να εκφράσει ο Καββαδίας; Μήπως το ζωγραφικό έργο αποτελεί παρομοίωση ή μεταφορά για κάποια εικόνα ή συναίσθημα που θέλει να φωτίσει ο Καββαδίας; **Υπάρχει κάποια αναλογία μεταξύ της ζωγραφικής και της κατάστασης που βιώνει το ποιητικό υποκείμενο; Αποτελούν οι αναφορές αυτές συνειρμούς με τους οποίους το ποιητικό υποκείμενο εκφράζει την ψυχική του διάθεση;**

– Στη συνέχεια μπειτε στον [ιστότοπο του Μουσείου Μοντέρνας Τέχνης της Νέας Υόρκης \(MoMa\)](#). Εδώ σας δίνεται η δυνατότητα να στείλετε μια **ηλεκτρονική κάρτα με τον πίνακα της επιλογής σας**: εντοπίστε λοιπόν κάποιον πίνακα του αναφερόμενου στο ποίημα ζωγράφου, ο οποίος θεωρείτε πως «γεινιάζει» με τη δική σας ερμηνεία του ποιήματος. Στο κείμενο της ηλεκτρονικής κάρτας ντυθείτε το προσωπίο του ποιητικού υποκειμένου και αποδώστε το ποίημα που διαλέξατε σε πρωτοπρόσωπη αφήγηση. Τι θα λέγατε αν ήσασταν **εσείς η φωνή του ποιήματος**;

Σε κείμενο Word εξηγήστε γιατί θεωρείτε πως ο συγκεκριμένος πίνακας αποδίδει το περιεχόμενο του ποιήματος. Ποια στοιχεία του πίνακα σας κάνουν να τον συνδέετε με το ποίημα; Ποια είναι τα σημεία που κατά τη γνώμη σας αποτελούν **στοιχείο συγγένειας μεταξύ των δύο έργων**;

ΕΡΓΑΣΙΑ ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ

Αξιοποιώντας 10 τουλάχιστον λέξεις από το λεξιλόγιο του καπετάνιου της θάλασσας (υπάρχει μέσα στον φάκελό σας), καθώς και τα ονόματα πλοίων της ομάδας σας, κυρίως όμως με πυξίδα τη φαντασία σας ,
γράψτε-δημιουργήστε τη δική σας ιστορία.

Ζ. ΆΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Για την τρίτη φάση του σεναρίου, πέρα από το να ακολουθηθεί η δραστηριότητα με την ψηφιακή αφήγηση που προτεινόταν στο αρχικό σενάριο, θα μπορούσε να ζητηθεί από τους μαθητές να δημιουργήσουν από κοινού ένα μικρό ηλεκτρονικό ανθολόγιο με τα ποιήματα που τους άρεσαν. Ενδεικτικά αναφέρω τους ιστότοπους [evernote](#), [yumpu](#) και [issuu](#) που προσφέρουν δωρεάν τη δυνατότητα δημιουργίας ενός ηλεκτρονικού βιβλίου. Οι ομάδες θα αναλάβουν από κοινού την έκδοση του ανθολογίου, το οποίο μπορούν να συνοδεύσουν επίσης εικαστικά και μουσικά. Θα μπορούσαν, ακόμη, να δημιουργήσουν ένα ανθολόγιο αναγνώσεων. Οι δύο αυτές δραστηριότητες δεν είναι αλληλοαποκλειόμενες αλλά μπορούν να ανατεθούν ίσως σε διαφορετικές ομάδες ανάλογα με τις προτιμήσεις και τις δεξιότητες των μαθητών που τις απαρτίζουν.

Τέλος, θα μπορούσαν να δημιουργηθούν ένα ιστολόγιο ή ένα Wiki με ανοιχτή πρόσβαση, αφιερωμένα στην ποίηση του Καββαδία, και εκεί να αναρτήσουν τα παιδιά τα ποιήματα της επιλογής τους και να τα υπομνηματίσουν – προσθέτοντας επεξηγηματικά και κριτικά σχόλια, αλλά και φωτογραφίες, εικόνες, αρχεία ήχου, μουσικές. Με αυτόν τον τρόπο το κείμενο που έχουν συνηθίσει να προσεγγίζουν στην έντυπη μορφή του μεταμορφώνεται αποκτώντας νέα χαρακτηριστικά, στη διαμόρφωση των οποίων συμμετέχουν και οι ίδιοι οι μαθητές. Ένα παράδειγμα τέτοιας προσέγγισης μπορείτε να βρείτε [εδώ](#).

Επίσης, θα μπορούσαν οι μαθητές να δημιουργήσουν ένα επιτραπέζιο παιχνίδι με κάρτες υπό τον τίτλο «Ταξιδεύοντας με τον Ν. ΚΑΒΒΑΔΙΑ» το οποίο θα περιλάμβανε κατηγορίες όπως τόποι/λέξεις/στίχοι/πίνακες/πλοία...

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Με την εφαρμογή του σεναρίου αφιερώθηκαν πέντε ώρες σε έναν ποιητή στον οποίο κατά τη συνήθη κατανομή των διδακτικών ωρών δε δίνεται τόσος χρόνος. Το σενάριο, λοιπόν, θα πρέπει να επιλεγεί προς εφαρμογή μόνο αν ο εκπαιδευτικός θεωρεί πως εξυπηρετούνται μέσα από αυτό γραμματισμοί και δεξιότητες που δεν περιορίζονται στα όρια της μελέτης του συγκεκριμένου ποιητή.

Σε σχέση με το αρχικό σενάριο τα τεχνολογικά εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν ήταν ασφαλώς λιγότερα. Οι διακοπές του Πάσχα που μεσολάβησαν βοήθησαν αλλά και διέκοψαν τον ρου του σεναρίου. Βοήθησαν γιατί δημιούργησαν την *απόσταση* από πρόσωπα και πράγματα, άρα “πέρασαν” την έννοια του *νόστου* ενός ταξιδευτή, αλλά και επέκτειναν την ολοκλήρωση του ταξιδιού, άρα “πέρασαν” την έννοια της *ανίας* ενός ναυτικού.

Γενικά, οι μαθητές έδειξαν ότι δεν έχουν υπομονή να διαβάζουν πολλά κείμενα και έχουν την ανάγκη καθοδήγησης, επεξήγησης και ερμηνείας των ποιημάτων. Σίγουρα όμως με τις ηλεκτρονικές δυνατότητες, η περιπέτεια και η αναγνώριση είχε μεγάλο ενδιαφέρον. Ο Καββαδίας παρέσυρε με μεγάλη ευκολία τους εφήβους, σημάδι ότι τους γοήτευσε!

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

—